

Medicinski pripomočki in sladkorni bolnik

► **Ajenka Franko Hren**, univ. dipl. upr. org.

Zavarovanim osebam s sladkorno boleznijo so v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja zagotovljene zdravstvene storitve, zdravila in medicinski pripomočki. Pravice do medicinskih pripomočkov so opredeljene s pravili obveznega zdravstvenega zavarovanja. Seznam vseh vrst medicinskih pripomočkov, ki se zagotavljajo na naročilnico, je določen v šifrantu vrst, za vsako vrsto medicinskega pripomočka so določena zdravstvena stanja in drugi pogoji, na podlagi katerih zdravnik ugotovi upravičenost zavarovane osebe do medicinskega pripomočka.

Seznam medicinskih pripomočkov in pooblaščenih zdravnikov

Na seznamu medicinskih pripomočkov s šifrantom, zdravstvenimi stanji in drugimi pogoji ter postopki in cenami je 468 vrst medicinskih pripomočkov, ki jih predpisujejo pooblaščenih zdravnikov. Medicinske pripomočke potrošnega značaja in medicinske pripomočke za nego na domu predpisujejo osebni zdravniki, napotni zdravniki pa le, kadar jih za njihovo predpisovanje pooblastijo osebni zdravniki z napotnico. Za predpisovanje drugih medicinskih pripomočkov so pooblaščenih zdravnikov specialiste s svojega delovnega področja in poimensko pooblaščenih zdravnikov specialiste, kadar gre za predpisovanje posameznih vrst medicinskih pripomočkov.

Medicinske pripomočke in sisteme pri zdravljenju sladkorne bolezni, pooblaščenih zdravnikov, dobe trajanja in zdravstvena stanja ter druge pogoje prikazujemo v preglednici.

Pooblaščenih zdravnik je potem, ko predpiše medicinski pripomoček, dolžan izročiti naročilnico zavarovani osebi, ki pravico uveljavi pri pogodbenem dobavitelju, tega pa izbere sama. Naročilnico je treba predložiti dobavitelju najpozneje 30 dni od datuma izdaje naročilnice, če zavarovana oseba uveljavlja pravico do določenega medicinskega pripomočka prvič ali če uveljavlja ponovno pravico do medicinskega pripomočka, pa je doba trajanja že potekla. Če je naročilnica izdana pred iztekom dobe trajanja predhodno prejete medicinskega pripomočka, jo je treba predložiti dobavitelju v 30 dneh od izteka navedene dobe trajanja (npr.: naročilnica je bila izdana 15. marca, doba trajanja se izteče 1. marca, pred-

ložitev naročilnice pa mora biti najpozneje do 1. aprila).

Medicinski pripomočki pri zdravljenju sladkorne bolezni

Medicinske pripomočke pri zdravljenju sladkorne bolezni lahko združujemo glede na njihov namen:

- **za odvzem vzorca krvi** za določanje glukoze v krvi sta namenjena lanceta za prožilno napravo in prožilna naprava;
- **za določanje glukoze v krvi** so namenjeni testni trakovi za optično določanje glukoze v krvi ter testni trakovi za aparat za določanje glukoze v krvi in aparat za določanje glukoze v krvi;
- **za določanje glukoze in ketonov v urinu** so namenjeni testni trakovi za optično čitanje glukoze in ketonov v urinu;
- **sistem za kontinuirano merjenje glukoze** v medcelični obsega senzorje, sprejemnik in oddajnik (kot sprejemnik praviloma služi inzulinska črpalka);
- **sistem za dajanje inzulina** obsega iglo za mehanski injektor in mehanski injektor;
- **sistem za neprekinjeno dovajanje inzulina** zajema inzulinsko črpalko, infuzijski set in ampulo.

Na odločitev zdravnika o upravičenosti do medicinskih pripomočkov za zdravljenje sladkorne bolezni najpomembneje vpliva potek bolezni in usposobljenost za vodenje sladkorne bolezni, to je usposobljenost za **samokontrolo** in **samovodenje** sladkorne bolezni. Pri tem velja: »**Samokontrola je kontrola glukoze v krvi, medcelični in urinu**« in »**Samovodenje je**

takojšen ukrep za doseg ciljne vrednosti glikemije.« Kar pomeni: ali bo upravičena oseba ali oseba, ki zanjo skrbi, glede na rezultate samokontrole ustrezno prilagodila odmerke zdravil, prehrano in način življenja za doseg ciljnih vrednosti ravni glukoze.

Medicinski pripomočki, ki jih sladkorni bolniki pogosto potrebujejo

Zavarovane osebe so glede na svoje zdravstveno stanje upravičene tudi do drugih medicinskih pripomočkov s seznama, kadar potrebo po njih ugotovi pooblaščenih zdravnik. Pri težavah z uhajanjem urina in blata so zagotovljene neprepustne hlačke za večkratno uporabo ali predloge, hlačne predloge (plenice) in posteljne predloge. Pri lahki stopnji inkontinence se zagotavljajo neprepustne hlačke za večkratno uporabo (pralne hlačke). Pri srednji, težki in zelo težki inkontinenci so zagotovljene predloge, hlačne predloge (plenice) in posteljne predloge za enkratno uporabo. Stopnjo inkontinence ugotovi osebni zdravnik, ki lahko predpiše največ 7 kosov neprepustnih hlačk za lahko inkontinenco za šest mesecev oz. 90 kosov predlog, hlačnih predlog (plenic) in posteljnih predlog mesečno pri srednji, težki ali zelo težki inkontinenci.

Za prevezo rane na domu s strani zavarovane osebe same ali njenih svojcev so zagotovljeni fiziološka raztopina in obvezilni materiali, ki vključujejo sterilne komprese različnih velikosti, sete za preveze, povoje in lepilne trakove. Potrebno količino obvezilnih materialov določi osebni zdravnik na naročilnici za medicinski pripomoček. Če prevezo opravi patronažna medicinska sestra, zagotovi tudi materiale za oskr-

Naziv pripomočka	Pristojnost za predpis	Doba trajanja	Zdravstveno stanje in drugi pogoji ZAVAROVANE OSEBE
Lanceta za prožilno napravo	osebni zdravnik	ocena osebnega zdravnika	Obvlada samokontrolo* in samovodenje**. <ul style="list-style-type: none"> * Samokontrola je kontrola glukoze v krvi, medceličnini ali urinu. ** Samovodenje je takojšen ukrep za doseg ciljne vrednosti glikemije. Samokontrolo in samovodenje izvaja zavarovana oseba sama ali oseba, ki zanjo skrbi.
Prožilna naprava	osebni zdravnik	36 mesecev	Obvlada samokontrolo* in samovodenje**. <ul style="list-style-type: none"> * Samokontrola je kontrola glukoze v krvi, medceličnini ali urinu. ** Samovodenje je takojšen ukrep za doseg ciljne vrednosti glikemije. Samokontrolo in samovodenje izvaja zavarovana oseba sama ali oseba, ki zanjo skrbi.
Trakovi za optično (polkvantitativno) določanje glukoze v krvi	osebni zdravnik	ocena osebnega zdravnika	Obvlada samokontrolo* in samovodenje**. <ul style="list-style-type: none"> * Samokontrola je kontrola glukoze v krvi, medceličnini ali urinu. ** Samovodenje je takojšen ukrep za doseg ciljne vrednosti glikemije. Samokontrolo in samovodenje izvaja zavarovana oseba sama ali oseba, ki zanjo skrbi.
Diagnostični trakovi za aparat za določanje glukoze v krvi	osebni zdravnik	ocena osebnega zdravnika	S pravico do aparata za določanje glukoze v krvi.
Aparat za določanje glukoze v krvi	specialist	60 mesecev	Aktivno sodeluje pri zdravljenju in je usposobljena za izvajanje samokontrole* in samovodenja**: <ul style="list-style-type: none"> – če se trajno zdravi z inzulinom, – če ima neurejeno sladkorno bolezen na kombinirani peroralni terapiji, ko začne z edukacijo za inzulinsko zdravljenje, ali – če ima ugotovljeno sladkorno bolezen v času nosečnosti ali dojenja. S prirojeno ali pridobljeno motnjo presnove, ki ima za posledico hiperinzulinemijo, ta pa hipoglikemijo, če aktivno sodeluje pri zdravljenju in je usposobljena za izvajanje samokontrole* in samovodenja**. <ul style="list-style-type: none"> * Samokontrola je kontrola glukoze v krvi, medceličnini ali urinu. ** Samovodenje je takojšen ukrep za doseg ciljne vrednosti glikemije. Samokontrolo in samovodenje izvaja zavarovana oseba sama ali oseba, ki zanjo skrbi.
Trakovi za optično (polkvantitativno) določanje glukoze in ketonov v urinu	osebni zdravnik	ocena osebnega zdravnika	S sladkorno boleznijo tipa 1, če koncentracija glukoze v krvi doseže ali preseže 15 mmol/L, in noseča zavarovana oseba s sladkorno boleznijo, če koncentracija glukoze v krvi doseže ali preseže 12 mmol/L, za preprečevanje nastanka ketoacidoze. <p>Noseča zavarovana oseba s sladkorno boleznijo, kadar je to potrebno zaradi spremljanja primernosti vnosa hrane.</p>
Senzor za kontinuirano merjenje glukoze	specialist, določen s sklepom ZZS	največ 40 kosov na leto	Zdravi se z inzulinsko črpalko ali s funkcionalno inzulinsko terapijo in je na podlagi meritev sposobna izboljšati urejenost glikemije, če: <ul style="list-style-type: none"> – je mlajša od 7 let, – ima sladkorno bolezen s sindromom nezavedanja hipoglikemije in ob tem hude hipoglikemije, ali – je noseča in ima slabo urejeno sladkorno bolezen.
Oddajnik za kontinuirano merjenje glukoze	specialist, določen s sklepom ZZS	12 mesecev	Zdravi se z inzulinsko črpalko ali s funkcionalno inzulinsko terapijo in je na podlagi meritev sposobna izboljšati urejenost glikemije, če: <ul style="list-style-type: none"> – je mlajša od 7 let, – ima sladkorno bolezen s sindromom nezavedanja hipoglikemije in ob tem hude hipoglikemije, ali – je noseča in ima slabo urejeno sladkorno bolezen.
Sprejemnik rezultatov kontinuiranega merjenja glukoze	specialist, določen s sklepom ZZS	36 mesecev	Zdravi se s funkcionalno inzulinsko terapijo in se ne zdravi z inzulinsko črpalko, pa tudi prehod na zdravljenje z inzulinsko črpalko pri njej ni predviden, in ima pravico do senzorjev in oddajnika za kontinuirano merjenje glukoze.
Igla za mehanski injektor	osebni zdravnik	ocena osebnega zdravnika	Zdravi se z inzulinom ali GLP-1 agonisti.

Naziv pripomočka	Pristojnost za predpis	Doba trajanja	Zdravstveno stanje in drugi pogoji ZAVAROVANE OSEBE
Mehanski injektor	specialist	36 mesecev	Zdravi se z inzulinom ali GLP-1 agonisti.
Set za inzulinsko črpalko	osebni zdravnik	ocena osebnega zdravnika	S pravico do inzulinske črpalke.
Ampula za inzulinsko črpalko	osebni zdravnik	ocena osebnega zdravnika	S pravico do inzulinske črpalke.
Inzulinska črpalka	specialist, določen s sklepom ZZS	48 mesecev	Zavarovana oseba, ki je bila pri dotedanjem zdravljenju zavzeta za uspeh zdravljenja in usposobljena za samokontrolo* in samovodenje** ter ravnanje z inzulinsko črpalko pri: <ul style="list-style-type: none"> – sladkorni boleznijo tipa 1, pri kateri je bilo tudi 6-mesečno izvajanje funkcionalne inzulinske terapije (FIT) neuspešno, – sladkorni boleznijo tipa 1 s sindromom nezavedanja hipoglikemije kljub zdravljenju z večkratnimi aplikacijami inzulina dnevno, – sladkorni boleznijo, ki se zdravi z inzulinom in pred načrtovano nosečnostjo oziroma med nosečnostjo in v času dojenja, in ki nima dobro urejene sladkorne bolezni, kljub zdravljenju z večkratnimi aplikacijami inzulina dnevno, ali – zavarovani osebi, mlajši od 18 let, s sladkorno boleznijo tipa 1 ter s pogostimi in velikimi nihanji krvnega sladkorja kljub natančnemu zdravljenju z večkratnimi aplikacijami inzulina dnevno. V zdravstveni dokumentaciji oziroma predlogu imenovanemu zdravniku lečeči diabetolog potrdi, da je zavarovana oseba aktivno sodelovala pri dotedanjem zdravljenju v skladu z navodili zdravnika in je usposobljena za samokontrolo, samovodenje in ravnanje z inzulinsko črpalko. Pri zavarovanih osebah, mlajših od 7 let, se zdravljenje sladkorne bolezni tipa 1 s pomočjo inzulinske črpalke lahko začne ob postavitvi diagnoze. <p>* Samokontrola je kontrola glukoze v krvi, medceličnini ali urinu.</p> <p>** Samovodenje je takojšen ukrep za doseg ciljne vrednosti glikemije.</p> Samokontrolo in samovodenje izvede zavarovana oseba sama ali oseba, ki zanjo skrbi.

bo rane. Če je po mnenju zdravnika specialista ali izbranega osebnega zdravnika strokovno utemeljena uporaba sodobnih oblog, te zavarovani osebi zagotovi v svoje breme izvajalec zdravstvenih storitev (bolnišnica, zdravstveni dom, zasebnik).

V skladu z merili za predpisovanje so osebam s sladkorno boleznijo zagotovljena očala za izboljšanje vida z dodatki in medicinski pripomočki za slepe in slabovidne, ki jih predpisujejo pooblaščenih zdravniki okulistih.

Glede na prizadetost stopal je osebam s sladkorno boleznijo pri večjih trofičnih spremembah diabetičnega stopala z deformacijami zagotovljena ortopedska obutev različnih zahtevnosti. Pri tem velja izpostaviti, da pri ortopedski obutvi povprečne čevlje plača zavarovana oseba sama. Cena povprečnega čevlja je za vse velikosti čevljev enaka in znaša 41,73 evra. Če oseba ne more uporabljati posebej izdelanih čevljev pri diabetičnem stopalu in deformacijah ali pri

večji rani na stopalu ali po operativnih posegih na stopalu, je oseba s sladkorno boleznijo upravičena do začasnega čevlja.

Ob amputaciji uda se s protezo nadomesti manjkajoči del okončine in zagotovi možnost hoje in premeščanja. Zavarovane osebe lahko prejmejo v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja različne vrste protez. Natančen seznam vrst protez je tako kot za druge medicinske pripomočke razviden iz ši-

franta vrst medicinskih pripomočkov, ki je objavljen tudi na spletni strani Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

Zavarovani osebi, ki ne zmore hoje, lahko osebni zdravnik za nego na domu predpiše standardni voziček na ročni pogon. Zavarovani osebi, ki je pretežni del dneva vezana na posteljo, lahko glede na zdravstveno stanje osebni zdravnik predpiše negovalno posteljo z dodatkom trapeza za obračanje, posteljne ograje in mizice. Standardni voziček na ročni pogon in negovalno posteljo izpostavljajo pogodbeni dobavitelji.

Za naprej si zlasti želimo poenostavitev postopkov uveljavljanja pravic in določitev standardov kvalitete za medicinske pripomočke, ki se zagotavljajo v obveznem zdravstvenem zavarovanju, da bi bili zagotovljeni dostopnost, varnost in učinkovitost uporabe medicinskih pripomočkov ter ohranjen visok standard preskrbe oseb s sladkorno boleznijo z medicinskimi pripomočki.